

REPERE ISTORICE ALE COLABORĂRII TRANSFRONTALIERE LA GURILE DUNĂRII: JUDEȚUL CAHUL ÎN COMPONENTA ȚINUTULUI „DUNĂREA DE JOS” (1938-1940)

HISTORICAL REFERENCES OF CROSS-BORDER COLLABORATION AT THE MOUTH OF THE DANUBE: CAHUL AND ISMAIL COUNTIES IN THE COMPOSITION OF THE “DUNAREA DE JOS” LAND (1938-1940)

DOI: 10.5281/zenodo.7197719

UDC: 352(100):061.1EU”1938-1940”

Sergiu CORNEA

Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul,

Universitatea „Dunărea de Jos” Galați

E-mail: sergiu.cornea@adm.usch.md

ORCID ID: 0000-0002-0888-5902

Rezumat: *Un mecanism eficient de colaborare externă a colectivităților teritoriale subnaționale sunt euroregiunile. La 14 august 1998 reprezentanții autorităților locale din România: județele Galați, Brăila și Tulcea, din Republica Moldova: raioanele Cahul, Cantemir și Vulcănești și din Ucraina: regiunea Odesa și raionul Reni, au semnat „Acordul cu privire la crearea Euroregiunii „Dunărea de Jos”.*

Actuala Euroregiune „Dunărea de Jos”, creată de colectivitățile teritoriale subnaționale menționate are un precedent istoric - Ținutul „Dunărea de Jos”, care a existat în cadrul statului român între anii 1938-1940. Prin Legea Administrativă nr. 2919, publicată în Monitorul Oficial nr. 187 din 14 august 1938 județele României au fost grupate în 10 ținuturi. Ținutul „Dunărea de Jos” era al doilea din România ca mărime și al patrulea după numărul populației.

Ținuturile create reuneau județe aflate în provincii istorice diferite. Ținutul Dunărea de Jos cuprindea zece județe ale României interbelice: opt județe din Vechiul Regat (Brăila, Covurlui, Fălciu, Putna, Râmnicu-Sărat, Tecuci, Tulcea, Tutova) și două din Basarabia (Cahul și Ismail). Județul Cahul la momentul creării ținutului avea o populație de 233.318, iar județul Ismail - 250.501.

În Euroregiunea „Dunărea de Jos” sunt cuprinse vechile județe (counties) Covurlui, Brăila, Tulcea, Cahul (Republica Moldova) și Ismail (regiunea Odesa, Ucraina.). Nu fac parte din actuala euroregiune, fostul județ Fălciu, marea majoritate a localităților din fostele județe Putna, Tutova și Râmnicu Sărat din România, dar este inclus județul Cetatea Albă care era parte a Ținutului Nistru și zona sud-vestică a Ucrainei.

Cuvinte cheie: *Republica Moldova, România, Ucraina, Euroregiunea „Dunărea de Jos”, ținut, județ, raion*

Abstract: *Euroregions are an effective mechanism for external collaboration of subnational territorial collectivities. On August 14, 1998, representatives of the local authorities from Romania: Galați, Braila and Tulcea counties, from the Republic of Moldova: Cahul, Cantemir and Vulcanesti districts, and from Ukraine: Odessa region and Reni district, signed the “Agreement on the creation of the Euroregion “Dunarea de Jos””.*

The current Euroregion “Dunarea de Jos”, created by the mentioned subnational territorial collectivities has a historical precedent - the “Dunarea de Jos” Land, which existed within the Romanian state between 1938-1940. Through the Administrative Law no. 2919, published in the Official Gazette no. 187 from August 14, 1938 the counties from Romania were grouped in 10 lands. The “Dunarea de Jos” Land was the second largest in Romania and the fourth largest in terms of population.

The created Lands brought together counties that were located in different historical provinces. The “Dunarea de Jos” Land comprised ten counties of interwar Romania: eight counties from the Romanian Old Kingdom (Braila, Covurlui, Falcui, Putna, Ramnicu-Sarat, Tecuci, Tulcea, Tutova) and two from Bessarabia (Cahul and Ismail).

The Euroregion “Dunarea de Jos” includes the old counties of Covurlui, Braila, Tulcea, Cahul (Republic of Moldova) and Ismail (Odessa region, Ukraine). The former Falcui county, the vast majority of localities from the former counties Putna, Tutova and Ramnicu Sarat from Romania are not a part of the current Euroregion, but it includes the Cetatea Alba county, which was part of the Dniester Land and the south-western part of Ukraine.

Key words: *Republic of Moldova, Romania, Ukraine, Euroregion “Dunarea de Jos”, land, Cahul county, district*

Introducere

Actuala Asociație de Cooperare Transfrontalieră „Euroregiunea Dunărea de Jos” are un precedent istoric în ținutul Dunărea de Jos, care a existat în cadrul statului român între anii 1938-1940.

Paralela dintre aceste două entități nu rezultă numai din denumirile lor, ci și din suprapunerea parțială a dimensiunilor geografice. Asociația de Cooperare Transfrontalieră „Euroregiunea Dunărea de Jos” include județele Galați, Brăila și Tulcea din România, raioanele Cahul și Cantemir din Republica Moldova și regiunea Odesa din Ucraina. Ținutul Dunărea de Jos cuprindea județele Covurlui, Ismail, Cahul, Brăila, Tulcea, Fălciu, Tutova, Tecuci, Putna și Râmnicu Sărat.

Suprapunând hotarele teritorial-administrative ale celor două entități putem constata că în actuala Asociație de Cooperare Transfrontalieră „Euroregiunea Dunărea de Jos” sunt cuprinse vechile județe Covurlui, Brăila, Tulcea, Cahul (actualmente în Republica Moldova), Ismail (actualmente în Ucraina, regiunea Odesa). De asemenea, urmare a succesivelor modificări ale limitelor teritoriale, actualul județ Galați cuprinde 60% din teritoriul fostului județ Tecuci, unele comune din fostele județe Tutova și Putna, iar județul Brăila include câteva comune din fostul județ Râmnicu Sărat. Nu fac parte din actuala euroregiune,

fostul județ Fălciu, marea majoritate a localităților din fostele județe Putna, Tutova și Râmnicu Sărat din România, dar sunt incluse județul Cetatea Albă (în 1938-1940 parte componentă a ținutului Nistru) și zona sud-vestică a Ucrainei (Duță, 2009, p. 217).

Metodologia cercetării

Metodologia de investigație a avut ca suport epistemologic cunoașterea științifică a evoluției organizării teritoriale și a dezvoltării social-economice a entităților administrative de la Gurile Dunării în a doua jumătate a anilor '30 ai secolului al XX-lea. În procesul realizării obiectivelor cercetării, au fost utilizate mai multe metode de cercetare științifică, relevante pentru desfășurarea investigațiilor problemei cercetate. Demersul interdisciplinar a constituit un element definitoriu al procesului de investigație, implicând integrarea diferitelor domenii ale științelor sociale, permițând influențe reciproce de ordin metodologic și conceptual. Partea empirică a investigațiilor științifice prezintă analiza calitativă a datelor disponibile: a) documente și rapoarte emise de instituțiile și autoritățile competente, și b) publicațiile academice din domeniu.

Rezultate și discuții

1. Cooperarea transfrontalieră – oportunitate de dezvoltare pentru colectivitățile teritoriale subnaționale

1.1. Euroregiunile – mecanism de colaborare externă a colectivităților teritoriale subnaționale europene

Cooperarea transfrontalieră a colectivităților locale, fiind prin caracterul său un mecanism eficient de colaborare externă a colectivităților locale, se materializează prin structuri teritoriale formate în scopul intensificării relațiilor interregionale și transfrontaliere. Colaborarea transfrontalieră se manifestă prin stabilirea raporturilor directe între regiunile și comunitățile aflate de o parte și de alta a frontierelor de stat, în virtutea competenței autorităților locale, așa cum sunt ele definite în legislația națională.

O formă eficientă de colaborare externă a colectivităților locale o constituie euroregiunile, care sunt „structuri teritoriale create în scopul intensificării cooperării interregionale și transfrontaliere, pentru realizarea unui spațiu mental coerent de dezvoltare economică, științifică, socială și culturală”. Apariția lor este legată de cooperarea intensă transfrontalieră din spațiul vest-european, iar principalii factori care au generat fenomenul sunt nucleele urbane de polarizare transfrontalieră și configurația granițelor de stat (Săgeată, 2020, p. 317).

Carta europeană a autonomiei locale, potrivit prevederilor art. 10, conferă dreptul colectivităților locale, în exercițiul competențelor lor de a coopera în cadrul legii, de a se asocia cu alte colectivități locale pentru realizarea unor sarcini de interes comun. Colectivitățile locale pot, în cadrul condițiilor

prevăzute eventual de lege, să coopereze și cu colectivitățile altor state. Carta mai recomandă statelor semnatare să recunoască colectivităților locale dreptul de asociere pentru protecția și promovarea intereselor lor comune la asociații naționale sau internaționale.

În Avizul Comitetului Regiunilor din 06 octombrie 2010 referitor la Republica Moldova se menționează că autoritățile locale și regionale din Republica Moldova dispun de avantaje competitive în relația cu Uniunea Europeană, față de alte țări membre ale Parteneriatului Estic, în virtutea vecinătății nemijlocite cu Uniunea și dimensiunilor teritoriului național, făcând toate autoritățile locale și regionale a fi eligibile pentru implementarea proiectelor susținute de parteneriate transfrontaliere (Avizul Comitetului Regiunilor, 2010).

Modelul de colaborare în cadrul euroregiunilor este tratat de Uniunea Europeană ca un exercițiu de pregătire pentru aderare a țărilor participante și mecanism pentru implementarea unor relații de natură comunitară între regiuni din statele candidate. În acest sens, euroregiunile sunt considerate „laboratoare de integrare”, „instrumente preferate pentru teritorialitatea vieții sociale” definită ca strategie activă de control asupra unei zone geografice prin construirea de rețele de instituții, care se întind peste granițele statului și exercită prerogative de administrare pe teritoriile transfrontaliere (Cornea, 2020, p. 197).

În general, mecanismului cooperării transfrontaliere în cadrul euroregiunilor îi sunt caracteristice următoarele particularități:

a) crearea de aranjamente structurale și a dotarea acestora cu capacitatea instituțională necesară pentru elaborare de strategii și politici, ce favorizează dezvoltarea unui teritoriu transfrontalier (forumuri, platforme de cooperare, structuri comune de management cu atribuții de management executiv) (Cornea, 2018, p. 28);

b) coordonarea politicilor intersectoriale de planificare spațială strategică;

c) crearea coalițiilor orizontale și verticale pragmatice, pentru a obține influență politică, acces la finanțare externă și îmbunătățirea propriilor capacități și a portofoliului de servicii;

d) scheme de sprijin comun.

1.2. Geneza și evoluția cooperării transfrontaliere la grilele Dunării

După proclamarea independenței Republica Moldova a depus eforturi consistente pentru stabilirea relațiilor externe prin aderarea la cele mai importante organizații politice și economice internaționale, precum și prin semnarea acordurilor bilaterale cu statele lumii contemporane. Eforturile de integrare în comunitatea internațională au fost promovate atât la nivel central, cât și la nivel local prin intensificarea cooperării colectivităților teritoriale locale din Republica Moldova cu entitățile similare din țările vecine, România și Ucraina.

Relații de colaborare stabile dintre regiunile frontaliere ale Republicii Moldova, României și Ucrainei au fost stabilite încă la mijlocul anilor '80, însă

ele aveau un caracter mai mult formal. După 1989, odată cu noile realități din Europa, aceste relații s-au intensificat, dar ele erau frânate de lipsa clarității în relațiile externe între state.

Prin semnarea la 2 februarie 1997 a Tratatului cu privire la relațiile de buna vecinătate și cooperare dintre România și Ucraina, au fost stabilite direcțiile principale ale colaborării dintre cele două state vecine, inclusiv și în domeniul cooperării transfrontaliere. Articolul 8 al Tratatului prevedea: „Părțile contractante, potrivit prevederilor Convenției-cadru europene privind cooperarea transfrontaliera dintre comunitati sau autorități teritoriale, vor incuraja și vor sprijini contactele directe și colaborarea reciproc avantajoasă dintre unități administrativ-teritoriale din România și Ucraina, indeosebi în zonele de frontieră. De asemenea, ele vor contribui la colaborarea dintre unități administrativ-teritoriale din cele doua state în cadrul euroregiunilor existente, precum și al euroregiunilor „Prutul de Sus” și „Dunarea de Jos”, nou-create, la care pot fi invitate să participe și unități administrativ-teritoriale din alte state interesate. Părțile contractante vor acționa pentru includerea acestei cooperări în cadrul activităților corespunzătoare ale instituțiilor europene” (Tratatul ..., 1997). Astfel, la respectivele euroregiuni puteau să participe și colectivități teritoriale locale din Republica Moldova.

Începutul demersurilor care au condus la crearea euroregiunii „Dunărea de Jos” au avut loc la 3 iulie 1997 la Ismail, când președinții României, Republicii Moldova și Ucrainei au semnat „Declarația privind colaborarea trilaterală”, având ca bază legală „Tratatul privind relațiile de bună vecinătate și colaborare între România și Ucraina”, urmat de semnarea „Declarației privind promovarea cooperării transfrontaliere între autoritățile locale și regionale din România, Republica Moldova și Ucraina” - în cadrul reuniunii de la Ismail în perioada 24-25 februarie 1998.

Pasul final a avut loc la Galați pe 14 august 1998, unde reprezentanții autorităților locale din România: județele Galați, Brăila și Tulcea, din Republica Moldova: raioanele Cahul, Cantemir și Vulcănești și din Ucraina: regiunea Odesa și raionul Reni, au semnat „Acordul cu privire la crearea Euroregiunii „Dunărea de Jos”.

Grație avantajelor economice oferite de cooperarea transfrontalieră, participarea în cadrul Euroregiunilor prezintă o mare oportunitate de dezvoltare pentru colectivitățile teritoriale locale din Republica Moldova. În același timp, interesul vădit al Republicii Moldova în aprofundarea relațiilor de cooperare transfrontalieră în cadrul euroregiunilor a fost în permanență diminuat de o pasivitate vădită atât a autorităților publice centrale, cât și ale celor locale.

2. Județul Cahul în componența Ținutului Dunărea de Jos (1938-1940)

2.1. Înființarea Ținutului Dunărea de Jos

În România, după lovitura de stat din 10 februarie 1938, a fost instaurat un

regim de autoritate monarhică care a introdus starea de asediu și cenzura, au fost interzise partidele politice, au fost arestați numeroși politicieni. În scopul consolidării puterii monarhului și controlului său discreționar asupra sistemului administrativ al statului a fost adoptată o nouă lege administrativă. Se acredita ideea că eliminarea factorului politic din administrație, promovarea valorilor și legalității, rezolvarea promptă și corectă a solicitărilor cetățenilor putea fi realizată doar în rezultatul implementării unei noi și autentice reforme administrative (Scurtu, 2011).

Județele României, potrivit noii legi administrative, publicate în Monitorul Oficial nr. 187 din 14 august 1938, au fost grupate în 10 ținuturi. Ținuturile erau circumscripții teritoriale regionale, dotate cu personalitate juridică și erau administrate de rezidenți regali, cărora le-au fost atribuite largi competențe în domeniile: administrativ, economic, social, cultural. Fiecare minister avea câte un serviciu exterior care funcționa pe lângă rezidentul regal, excepție făcând justiția, armata, externele, regiile publice autonome, instituțiile de învățământ superior și administrațiile comerciale (SJAN Galați, F. Rezidența regală a ținutului Dunărea de Jos, d. 1/1938, f. 1 și urm.).

Cele zece ținuturi erau: Olt, cu reședința la Craiova, cuprinzând 6 județe; Bucegi, cu reședința la București, cuprinzând 10 județe; Mării, cu reședința la Constanța, cuprinzând 4 județe; Dunărea de Jos, cu reședința la Galați, cuprinzând 10 județe; Nistru, cu reședința la Chișinău, cuprinzând 4 județe; Prut, cu reședința la Iași, cuprinzând 9 județe; Suceava, cu reședința la Cernăuți, cuprinzând 7 județe; Mureș, cu reședința la Alba Iulia, cuprinzând 9 județe; Someș, cu reședința la Cluj, cuprinzând 7 județe; Timiș, cu reședința la Timișoara, cuprinzând 5 județe (Nistor, 2000, p. 125). Unele din ținuturile create s-au suprapus provinciilor geografico-istorice: Timiș - Banatului, Olt - Olteniei, Suceava – Bucovinei (Cocean, 2010, p. 6).

Ținuturile create urmăreau, pe cât posibil, să reunească județe aflate în provincii diferite. Ținutul Dunărea de Jos cuprindea zece județe ale României interbelice: opt județe din Vechiul Regat (Brăila, Covurlui, Fălciu, Putna, Râmnicu-Sărat, Tecuci, Tulcea, Tutova) și două din Basarabia (Cahul și Ismail). Centrul administrativ al ținutului era la Galați, unde se afla și sediul rezidentului regal al ținutului. Cele zece județe includeau 45 plase, 2 municipii, 8 comune urbane reședință, 14 comune urbane nereședință, 10 comune suburbane și 699 comune rurale (SJAN Galați, F. Rezidența regală a ținutului Dunărea de Jos, d. 88/1940, f. 14).

Ca mărime, Ținutul Dunărea de Jos era al doilea din România cu o suprafață totală de 37 958 km², și al patrulea după numărul populației - 2 040 000 locuitori (după datele recensământului din 1930) (Negru, p. 233).

2.2. Incorporarea județului Cahul în Ținutul Dunărea de Jos

Dacă legile administrative din 14 iunie 1925, 3 august 1929 și 27 martie

1936 stabileau și reglementau în mod expres personalitatea juridică a județului, potrivit noii legi administrative din 14 august 1938, județul devenea o simplă circumscripție de control și de desconcentrare a administrației generale, pierzându-și personalitatea juridică pe care o avusese din 1864 și până atunci. În acest context, menționez că mai târziu, în septembrie 1940, județul și-a redobândit personalitatea juridică prin efectele Legii nr. 577/1940 (Sienerth, 2017, p. 307).

Potrivit dispozițiilor art. 194 din noua lege administrativă, în termen de 2 luni de la promulgare, prefectii, împreună cu pretorii, trebuiau să examineze situația veniturilor comunelor rurale și, cu consultarea obștii satelor, să efectueze o nouă delimitare a comunelor. În vederea aducerii la îndeplinire a dispozițiilor art. 194 din legea administrativă cu privire la noua arondare a comunelor rurale, Ministerul de Interne a întocmit unele instrucțiuni și norme, care au fost transmise prin adresa Ministerului cu nr. 32914 din 1 septembrie 1938, către Rezidenții Regali din Ținuturi.

Pentru aducerea la îndeplinire în timp util a prescripțiilor legale privind delimitarea comunelor, se recomanda respectarea următoarelor norme:

a) Fixarea așezărilor gospodărești, care vor compune viitoarele sate trebuia făcută strict cu asentimentul liber exprimat al majorității obștii consultate. Orice grupare de gospodării, oricum ar fi denumită (cătun, grup de case, târlă, colonie, așezări sau case izolate, etc.) trebuia neapărat încorporată unui sat din apropiere.

b) După delimitarea satelor, ele trebuiau grupate în comune, deoarece numai comuna, potrivit art. 1 din lege, avea calitatea de circumscripție teritorială administrativă. Comuna rurală putea fi compusă din unul sau mai multe sate, dintre care unul era desemnat ca reședință a comunei, adică sediu al administrației comunale, cu primăria respectivă. Reședința comunei, era stabilită în satul cel mai central și mai important, ca număr de locuitori sau ca valoare economică.

În conformitate cu dispozițiile art. 194 din lege trebuia să fie stabilite satele care au drept la un delegat. În acest sens, Ministerul recomanda ca orice sat, mai depărtat de 3 kilometri, de raza satului de reședință, să-și aibă delegatul său.

c) La stabilirea limitelor teritoriale ale comunelor rurale trebuiau luate în considerație următoarele momente: mijloacele de comunicație cele mai potrivite, până la reședința comunei, situația topografică locală, convergența intereselor locuitorilor și alte elemente care concurează la o cât mai lesnicioasă viață în comun.

d) Pentru a evita constituirea de comune rurale, cu mijloace financiare insuficiente, pentru susținerea unei vieți administrative normale, Ministerul recomanda, stabilirea unui minimum de venituri ordinare, pentru fiecare comună rurală fixat la suma de lei 100.000 anual pentru comunele din regiunea de câmpie și deal și la lei 60.000 pentru cele din regiunea muntoasă.

Se recomanda gruparea într-o comună rurală a atâtor sate, câte vor fi

necesare, pentru a se realiza un număr de contribuabili care să însumeze venitul total minimal, fixat. Tendința, potrivit recomandărilor Ministeriale, trebuia să fie și să rămână următoarea: „comune rurale, cu cât mai sporite puteri financiare, limitând, bineînțeles, îndeplinirea acestei condiții, acolo unde ea ar deveni o piedică, în viața administrativă comunală, printr-o prea mare întindere teritorială a comunei, ceia ce ar îngreua și opera edilitară și mijloacele de comunicație, cu satul de reședință” (SJAN Iași, F. Rezidența regală a ținutului Prut, d. 45/85 (1938), ff.19-20). Termenul de executare a operațiunii privind arondarea comunelor conform noii legi administrative expira la 14 octombrie 1938 (SJAN Iași, F. Rezidența regală a ținutului Prut, d. 45/85 (1938), f. 206).

Opera de delimitare a comunelor rurale din județele României a finalizat prin decizia Ministrului de Interne nr. 2908 din 24 februarie 1939 (Tașcă, 2011, p. 480). Aceasta a fost, în cazul României moderne, singura încercare de instaurare a ținuturilor ca unități politico-administrative și n-a supraviețuit decât doi ani (Cocean, 2010, p. 6).

Județul Cahul, în anul 1939, avea o populație de 220.000 și o întindere de 150 km în lungime și 50-60 km în lățime (SJAN Galați, F. Rezidența regală a ținutului Dunărea de Jos, d. 153/1939-1940, f. 170). Din cele 52,2 mii de case ale județului, inclusiv din comunele urbane Cahul și Leova, peste 28,3 mii, adică 54,3 la sută, erau acoperite cu stuf, iar mai bine de o mie – cu paie sau cu papură și paie (Manoil, 2008, p. 288).

Cahulul, reședința județului și în anii treizeci, și-a menținut calitatea de oraș provincial. În anii secetoși aici se înălțau nori de praf, iar toamna pe străzi dominau mocirlele. Pentru a traversa străzile centrale se așterneau maldăre de stuf deoarece căruțele intrau în glod până la butucul roților. În anul 1937 orașul Cahul avea o suprafață de 262 ha cu 41 de străzi în lungime de 36 km și 3 piețe publice (Reabțov, 1997, pp. 80, 82).

Prefectul județului Cahul, colonelul Dumitru Dobrescu descria situația pe care a găsit-o în județ la instalarea sa în funcție, drept una de haos administrativ și financiar. Situația financiară a județului, la începutul anului 1938, era caracterizată drept „dezastruoasă, cu 943 lei în casă, cu fondurile extraordinar și destinație specială deturnate și aflate în acte de portofoliu de cheltuieli ordinare, cu ordonanțe aruncate pe piață fără a fi onorate” (Duță, 2009, pp. 220-221).

3. Potențialul social și economic al județului Cahul

3.1. Capacitățile economice ale județului Cahul

Un rol important în economia județului revenea agriculturii. Culturile principale cultivate în județul Cahul erau porumbul, orzul, grâul, secara, meiul; în rândul culturilor furajere preleva dughia, iar din categoria culturilor tehnice – floarea soarelui, rapița și muștarul, suprafața ocupată de aceasta din urmă fiind a doua după mărime din țară. Din anul 1934 se cultivau în județul Cahul și plante medicinale: ricinul și mintă (Manoil, 2008, p. 273).

În perioada anilor 1928-1936 județul a produs în ansamblu 215.117 vagoane de grâne și de floarea-soarelui, chiar dacă recoltele medii erau, în virtutea culturii agrotehnice și dotării tehnice precare a agriculturii, nesemnificative: 8,5 chintale la hectar. O jumătate din producția agricolă respectivă era exportată (Manoil, 2008, p. 271). Anual, 20-30.000 vagoane cu mărfuri produse în județul Cahul (cereale, lână, brânzeturi, vinuri, fructe, pește, piei brute, păsări, ouă, vite, zarzavat, etc) erau trimise prin Galați spre piețele interne și externe (Problema comunicațiilor în jud. Cahul, 1938, p. 20).

În anul 1936 la oboarele județului au fost comercializate 53.830 tone de cereale în valoare de aproximativ 132,7 milioane lei, dintre care la oborul din orașul Cahul au fost comercializate 1.200 tone de grâu, 2.900 tone de orz, 3.000 - de porumb și 750 – de floarea-soarelui.

Târgul de animale din Cahul a fost constituit în anul 1928, urmare a deciziei nr. 115.950 a Ministerului Industriei și Comerțului. În perioada 1930-1936, la târgul de animale din or. Cahul au fost comercializate 47.448 de animale. Cele mai multe – în 1930, când s-au vândut 13.460 de capete, cele mai puține – în anul următor: doar 3.567. În 1938 din județ au fost achiziționate 24.448 de animale în valoare totală de circa 15,5 milioane de lei.

În anul 1936, în județul Cahul au activat 2.023 de firme comerciale care au generat venituri de peste 35 milioane. În județ mai activau și 300 de comercianți ambulanți, 597 de băcării, 220 de restaurante și cârciumi, 115 magazine de manufactură, 13 hoteluri și hanuri, șapte librării și papetării etc. Industria era reprezentată de 56 de mori, 4 tipografii, 27 de unități ale industriei alimentare, 40 de fabrici de materiale de construcție, 28 darace de lână, 18 brutării și covrigării și 22 de „diverse alte industrii”. Doi ani mai târziu, activau deja 2.262 de firme comerciale care au livrat în rețeaua comercială a României mărfuri în valoare de peste 244,3 milioane de lei, ponderea primordială revenind comercializării cerealelor: 167 milioane lei (Manoil, 2008, p. 271).

3.2. Starea căilor de comunicație județene

În anii treizeci teritoriul județului era traversat de câteva căi de comunicație terestre cu mai multe poduri: 19 poduri de lemn și 11 de beton. Pe traseul Cahul-Vulcănești erau 5 poduri de lemn și 9 poduri de beton. De la Fălciu la Tigheci erau 6 poduri de lemn, iar pe drumul ce trecea de la Bolgrad spre Comrat și de la Reni-Bolgrad-Tarutino erau 4 poduri de lemn și unul de beton.

Pe șoseaua Cahul-Oancea care traversa bălțile Prutului erau 4 poduri de lemn. Primăvara, când se revărsa Prutul, apa trecea pe alocuri peste șosea. Deoarece cele 4 poduri nu asigurau scurgerea apelor uneori șoseaua era ruptă de ape. În anul 1930 s-a construit podul metalic și beton armat peste Prut la punctul Oancea. Până la această dată trecerea peste Prut se făcea cu bărcile sau cu podul plutitor. Podul a existat până în anul 1941, când s-a început războiul și a fost aruncat în aer de sovietici (Reabțov, 1997, p. 83).

În ianuarie 1940 la Cahul muncitorii pălmași, căruțași și meseriașii găseau de muncă suficient, fiind angajați la lucrările a trei șosele de interes strategic care se construiau în județ, unde pe lângă că li se plătea un preț bun, erau scutiți și de concentrare (SJAN Galați, F. Rezidența regală a ținutului Dunărea de Jos, d. 153/1939-1940, f. 225).

În perioada interbelică Prutul era navigabil începând de la localitatea Nemțeni din județul Lăpușna; pe distanța Nemțeni – Vasile Lupu șlepurile treceau cu o încărcătură mică care putea trece pe o adâncime de 2 picioare, de la Vasile Lupu până la Leova, pe o adâncime de 3 picioare, iar de la Leova până la Giurgiulești, la o adâncime de 4 picioare (Problema comunicațiilor în jud. Cahul, 1938, p. 22).

Navigabilitatea Prutului, în opinia specialiștilor Camerei de Comerț din Cahul, era de o mare importanță atât pentru județul Cahul cât și pentru județele limitrofe. În perioada anilor 1928 – 1937 numai din județul Cahul au fost transportate cu șlepurile pe râul Prut 53.996 vagoane cereale în valoare de 1.536.160.000 lei, iar navlul încasat de Regia Autonomă a Porturilor și Comunicațiilor pe Apă, a fost de 107.992.000 lei (calculându-se numai câte 2.000 lei vagonul, dar de fapt fiind încasate, în anumite perioade, și câte 3.000 ori 4.000 lei pentru un vagon). Din toate județele limitrofe anual se încărcau 30-40.000 vagoane cu cereale (Problema comunicațiilor în jud. Cahul, 1938, p. 22). Doar de la schela din Cahul au debarcat între anii 1930-1936 418 șleपुरi cu o capacitate de 5. 546 vagoane, iar de la schela din Leova - 688 șleपुरi cu o capacitate totală de 16.844 vagoane (Reabțov, 1997, p. 83).

Un important mijloc de comunicație îl alcătuiau căile ferate. În județul Cahul existau următoarele gări prin care se făcea traficul de cereale care constituiau cele mai importante dintre bunurile materiale produse în județ: Taraclia, Greceni, Iargara-Prut și Vulcănești.

Tabelul 1: Cantitatea de cereale transportate prin gările județului Cahul
(1930-1936)

Gara	Taraclia		Greceni		Iargara-Prut		Vulcănești	
Anul	Tone	Vagoane	Tone	Vagoane	Tone	Vagoane	Tone	Vagoane
1930	25935	2593	8805	880	12675	1267	3045	304
1931	23500	2350	8415	814	14630	2463	3700	370
1932	23810	2381	12361,4	1236	6050	605	3480	348
1933	26562	2656	17060	1706	6145	614	2472,5	247
1934	16113,5	1611	5747,7	574	7941	794	3050,8	305
1935	4680	468	1470	147	2810	281	370	37
1936	16627,5	1662	6459,6	645	12927,7	1292	8339,5	833
Total	127291	12729	60020,7	6002	73160,7	7316	23420	2342

Sursa: Reabțov, 1997, p. 85.

3.3. Potențialul demografic al județului Cahul

Județul Cahul era foarte pestriț din perspectivă etnică. În anul 1938 românii

constituiau 48,4 % din numărul total al populației stabile, găgăuzii – 18,6 %, bulgari – 16 %, ruși – 8,3 %, germani – 4,5 %, evrei – 2,6 % (Tabelul 2).

Atitudinea minoritarilor din județul Cahul față de organizarea statală existentă și autoritățile române erau variate. Rușii, ucrainenii și bulgarii, trăind în comunități compacte, erau refractari la tot ceea ce ținea de statul și cultura românească. Au existat cazuri când învățătorii și lucrătorii poștali români au fost agresați verbal sau fizic în localitățile cu populație predominantă de origine slavă, conflicte considerate de autoritățile române competente ca fiind de natură etnică. Găgăuzii au avut, în general, o atitudine loială, optând pentru revendicarea accesului la cultura în limba maternă, fapt materializat prin trimiterea în zonele locuite compact de ei a învățătorilor de etnie găgăuză (Negru, p. 236).

Tabelul 2: Populația județului Cahul în anul 1938

A. Cetățeni români

Medii de trai	Mediu urban		Mediu rural	Total
Naționalități	Cahul	Leova		
Români	6.525	4.353	102.045	112.923
Ruși	3.071	776	15.431	19.278
Bulgari	482	179	36.866	37.527
Găgăuzi	118	-	43.324	43.442
Evrei	1.787	3.055	1.217	6.059
Germani	55	142	10.223	10.420
Greci	482	201	192	875
Cehoslovaci	5	-	169	174
Unguri	11	-	2	13
Lipoveni	1.514	-	304	1.818
Alte naționalități	240	-	120	360

B. Cetățeni străini

Medii de trai	Mediu urban		Mediu rural	Total
Naționalități	Cahul	Leova		
Greci	55	35	117	207
Ruși	12	8	88	108
Polonezi	1	4	67	72
Germani	-	-	11	11
Englezi	-	3	-	3
Cehoslovaci	-	2	13	15
Estonieni	-	-	1	1
Turci	-	-	1	1
Bulgari	1	-	5	6
Sârbi	-	-	5	5
Total general	14.359	8.758	210.201	233.318

Sursa: SJAN Galați, Fond 81 Inspectoratul General de Poliție Galați, dosar 4/1938, f. 29.

În scopul eliminării presiunii mișcărilor sindicale ale muncitorilor, la 12 octombrie 1938 a fost promulgat decretul-lege care avea drept scop crearea breslelor muncitorești și desființarea sindicatelor în decurs de trei luni. În ținutul Dunărea de Jos, procesul de constituire al muncitorilor și meseriașilor patroni în bresle s-a încheiat abia în a doua jumătate a anului 1939. Majoritatea breslelor constituite își aveau conducerea administrativă în orașul Galați (Negru, p. 234).

La Cahul, în mai 1940 erau legal constituite doar două bresle: a) secția breslei funcționarilor particulari având un număr de 33 membri înscriși, și b) secția breslei de muncitori manuali și căruțași având un număr de 131 membri înscriși (ANRM, F. 697, inv. 1, d. 12, f. 52). Muncitorii constituiți în breaslă erau nemulțumiți de concurența muncitorilor clandestini, care erau angajați de proprietarii de autocamioane, care transportau cereale la Galați. Și proprietarii magaziiilor de cereale din Cahul, în număr de 25 și chiriașii lor, erau agitați de măsurile luate de serviciul sanitar al orașului, prin care li s-a impus să-și mute magaziiile de cereale la periferia orașului afirmând că nu este momentul să investească capitaluri pentru mutarea magaziiilor, iar materialul ar suferi pierderi de aproape 2/3 din valoare, cu această ocazie (SJAN Galați, F. Rezidența regală a ținutului Dunărea de Jos, d. 153/1939-1940, f. 227).

Situația economică a țăranimii din Cahul la momentul creării ținutului era precară. La 5 decembrie 1938 s-a înființat Banca pentru Industrializarea și Valorificarea Produselor Agricole care acorda credite, dar numai pentru proprietățile mai mari de 5 hectare. Deoarece în județul Cahul 97,36 la sută din suprafața totală a terenurilor arabile, constituiau mica proprietate, (Manoil, 2008, p. 273) majoritatea populației rurale fiind reprezentată de țăranimea săracă nu a putut beneficia de aceste facilități.

La această stare de lucruri, în 1939 s-au adăugat rechizițiile masive și concentrările, ceea ce a provocat o accentuată scădere a producției. Pentru ajutorarea familiilor țăranilor concentrați prin legea din 9 mai 1939 nu au existat inițial nici un fel de prevederi. Mai târziu, s-au introdus ajutoare bănești pentru familiile nevoiașе, distribuite în țară prin organele administrative locale, în unele cazuri familiile concentraților au fost ajutate la muncile de toamnă de către elevi și premilitare (Negru, p. 235).

În cel de-al patrulea deceniu al secolului XX, populația stabilă a județului Cahul a crescut cu doar 14.027 locuitori: de la 189.233 în anul 1930 la 203.260 în 1941 (Indicatorul localităților din România, 1943, p. 157). Această creștere numerică neesențială se datorează, în mare măsură, exodului populației în urma raptului teritorial din iunie 1940. În 1938, de exemplu, populația județului număra 233.318 locuitori (SJAN Galați, F. Inspectoratul General de Poliție Galați, d. 4/1938, f. 29).

Concluzii

Dezvoltarea comună, în același areal geografic și politic a entităților constituente ale actualei euroregiuni Dunărea de Jos a creat premise pentru o bună colaborare în prezent.

Cunoașterea particularităților funcționării mecanismului de interacțiune în cadrul unei entități administrative regionale cum a fost Ținutul Dunărea de Jos poate oferi soluții pentru rezolvarea problemelor existente în cooperarea transfrontalieră a colectivităților teritoriale locale implicate în activitatea Euroregiunii „Dunărea de Jos”.

Referințe bibliografice

Fonduri din arhivă:

1. Arhiva Națională a Republicii Moldova (ANRM), Fond 697, inventar 1, dosar 12.
2. Serviciului Județean al Arhivelor Naționale Iași (SJAN Iași), Fond Rezidența regală a ținutului Prut, dosar nr. 45/85 (1938).
3. Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Galați (SJAN Galați), Fond Rezidența regală a ținutului Dunărea de Jos, dosar nr. 1/1938.
4. SJAN Galați, Fond Rezidența regală a ținutului Dunărea de Jos, dosar nr. 88/1940.
5. SJAN Galați, Fond Rezidența regală a ținutului Dunărea de Jos, dosar nr. 153/1939-1940.
6. SJAN Galați, Fond Inspectoratul General de Poliție Galați, dosar 4/1938.

Monografii și articole:

1. *Avizul Comitetului Regiunilor „Punerea în aplicare a Politicii Europene de Vecinătate și, în special, a Inițiativei privind Parteneriatul Estic: modernizarea, reformele și capacitatea administrativă a autorităților locale și regionale din Republica Moldova” din 06.10.2010.* Disponibil la: www.toad.cor.europa.eu/ViewDoc.aspx?doc=cdr%5ccivexv%5cdossiers%5ccivex-v-004%5cRO%5cCDR1062010_FIN_AC_RO.doc&docid=2727547
2. Cocean, P. (2010). „Ținutul” - un taxon regional traditional, specific României”. *Geographia Napocensis, Vol. IV, no. 1.*
3. Cornea, V. (2018). The Role of the Associative Structures of the Local Authorities in the Governance Process. *Perspectives of Law and Public Administration, Volume 7, Issue 1.*
4. Cornea, V. (2020). The contribution of Cohesion Policy in the "Lower Danube" Euroregion: the mapping of the implemented projects' outputs and their implication to transition for sustainability. *EU and Its Neighbourhood: Enhancing EU Actorness In the Eastern Borderlands.*

- Iași: Editura Universității Alexandru Ioan Cuza.
5. Duță, A.F. (2009). Un precedent istoric al Euroregiunii „Dunărea de Jos”: Ținutul „Dunărea de Jos” (1938-1940). Acta Bacoviensia. Anuarul Arhivelor Naționale Bacău, Vol. IV.
  6. *Indicatorul localităților din România (datele recensământului general din 6 aprilie 1941)*. (1943). București: Imprimeria Institutului Statistic.
  7. Manoil, A. (2008). *Cahul: La răscruci de vremi. Din istoria orașului și județului (raionului)*. Cahul.
  8. Negru, L. *Contribuții la cunoașterea stării de spirit și a activității politice a populației ținutului Dunărea de Jos în anul 1939*. Disponibil la: http://diam.uab.ro/istorie.uab.ro/publicatii/colectia_bcsc/bcsc_7/28_negru.pdf
  9. Nistor, I.S. (2000). *Comuna și județul: evoluția istorică*. Cluj-Napoca: Dacia.
  10. Problema comunicațiilor în jud. Cahul. (1938). *Basarabia Economică: Buletinul Camerelor de Comerț și Industrie din Basarabia, nr. 1*.
  11. Reabțov, C. (1997). *Cahul: istorie, personalități, cultură*. Chișinău.
  12. Săgeată, R. (2021). Euroregiunile și comunitățile transfrontaliere românești din bazinul inferior al Dunării. *Latinitate, Romanitate, Românitățe. Ediția 4*. Chișinău: USM.
  13. Scurtu, I. (2011). *Reorganizarea administrativ-teritorială – expresie a crizei economice și politice din România*. Disponibil la: <http://www.ioanscurtu.ro/reorganizarea-administrativ-teritoriala-expresie-a-crizei-economice-si-politice-din-romania/>
  14. Sienerth, A. K. (2017). Regionalization in the interwar political discourse in Romania. *Studia Politica: Romanian Political Science Review, vol. XVII, no. 2*.
  15. Tașcă, M. (2011). File din istoria și organizarea administrativă a județului Cahul (de la constituire până în prezent). *In honorem Ion Șișcanu. Studii de istorie a românilor*. Cahul: Univ. de Stat „B.P. Hasdeu”.
  16. Tratatul cu privire la relațiile de buna vecinătate și cooperare dintre România și Ucraina. (1997). Disponibil la: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/50921>